

Alueellisen junaliikenteen järjestämisen pilottihanke sekä osto- ja velvoiteliikenteen kehittäminen 2020-2022

493/09.094/2018

KH § 286

Liikenne- ja viestintäministeriö suunnittelee rautateiden osto- ja velvoiteliikenteen seuraavaa kautta vuodesta 2020 alkaen. Nykyiset ostoliikennesopimus ja päätös velvoiteliikenteestä ovat voimassa vuoden 2019 loppuun. Tulevalla kaudella on tarkoitus pilotoida yhdessä alueiden kanssa alueellista liikennettä sekä tarkastella muutoinkin osto- ja velvoiteliikenteen kokonaisuutta ottaen huomioon alueiden tarpeita.

Tausta ja tavoitteet

Hallitus on päättänyt, että rautateiden henkilöliikennepalvelut avataan kilpailulle vaiheittain. Ensimmäisenä kilpailutetaan Etelä-Suomen taajamaliikenne. Kilpailutetun liikenteen tarkoitus on alkaa kesäkuussa 2022. Rautateiden henkilöliikenteen kilpailun avaamisen avulla pyritään saavuttamaan seuraavia yleishyödyllisiä tavoitteita:

- Rautateiden henkilöliikennepalvelujen tarjonta lisääntyy, monipuolistuu ja vastaa nykyistä paremmin eri asiakasryhmien tarpeisiin, jolloin junamatkustamista tulee houkuttelevampi vaihtoehto yksityisautoilulle
- Palvelut tuotetaan nykyistä tehokkaammin ja julkiselle tuelle saadaan nykyistä enemmän vastinetta
- Palvelutarjonnan kasvu ja kilpailu tarjoajien sekä eri liikennemuotojen välillä hyödyttää matkustajia, kun palveluntarjoajat kilpailevat lippujen hinnoilla ja eri palvelukonsepteilla
- Rautatieliikenteen matkustajamäärät kasvavat ja rautatieliikenteen osuus henkilöliikennematkoista nousee nykyisestä noin viidestä prosentista kuuteen prosenttiin uusilla sopimusjärjestelyillä 2020-luvulla ja edelleen kahdeksaan prosenttiin seuraavilla sopimuskausilla 2030-luvun kuluessa
- Rautateiden tavaraliikenteessä kilpailu vauhdittuu ja logistiikkapalveluiden tarjonta lisääntyy, jolloin rautatieliikenne pystyy paremmin vastaamaan teollisuuden logistiikan tarpeisiin
- Kansantalouden kasvuedellytykset paranevat

Kilpailun avaaminen on läheisesti kytköksissä alueellisen liikenteen tulevaisuuteen, sillä se muuttaa osto- ja palveluliikenteen sopimuskokonaisuutta merkittävästi nykyisestä. Hallitus on esittänyt, että maakuntaudistuksen yhteydessä annettaisiin maakunnille toimivalta oman alueensa junaliikenteeseen, jolloin niiden on mahdollista järjestää liikennettä omista tarpeistaan käsin.

Ennen kilpailun avaamista on tehtävä ratkaisuja kannattamattoman junaliikenteen tulevaisuudesta, koska sekä nykyinen liiken-

ne- ja viestintäministeriön (LVM) ja VR-Yhtymä Oy:n (VR) välinen sopimus että LVM:n päätös VR:lle asetetusta julkisen palvelun velvoitteen alaisesta liikenteestä on voimassa vuoden 2019 loppuun.

LVM pyytää Lieksan kaupungilta näkemyksiä seuraaviin asioihin:

1. Näkemykset alueen liikkumistarpeista sekä osto- ja velvoiteliikenteen mahdollisesta tarjonnasta. Erityisesti LVM pyytää tietoa alueen kulkutarpeista (esim. joukkoliikenteen palvelutasomäärittely, ajankohtaiset kehittämissuunnitelmat) ja niihin liittyvät kehittämisehdotukset aikataulusuunnittelua varten sekä alueen sisäisen että alueiden välisen liikenteen osalta. Erityisesti tietoa pyydetään junatarjonnan tärkeimmistä nykyisistä vuoroista ja niiden merkittävimmistä palvelutasopuutteista.
2. LVM pyytää tietoa alueella käytettävästä lippujärjestelmästä ja sen yksinoikeussopimuksessa määritellyn mukaisuudesta, jolloin seudulliset lipputuotteet voidaan hyväksyä käyttöön junaliikenteessä. LVM pyytää myös näkemyksiä, mitä toimenpiteitä alueellisen yksinoikeussopimuksen mukaisen lippujärjestelmän käyttöön ottaminen edellyttää.
3. LVM pyytää jakelussa olevia viranomaistahoja ilmoittamaan kiinnostuksensa osallistua pilottiyhteistyöhön uuden ostoliikennesopimuksen ja velvoitepäätösten valmistelussa ja toteutuksessa. Pilottihanke alkaisi aikaisintaan joulukuusta 2019 LVM:n osto- ja velvoiteliikenteen puitteissa. LVM valitsee varsinaiseen pilottiin mukaan 1-3 aluetta, joiden kanssa laaditaan yhteiset junaliikenteen aikataulusuunnitelmat. Kiinnostuksen osoittamisen yhteydessä on ilmoitettava valmiudesta sitoutua liikenteen kehittämiseen sekä rahallisesti että henkilöstöresurssien kautta lyhyellä aikavälillä (10/2018-2/2019; pilotin liikennöinti 12/2019-6/2022).

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö on oheismateriaalina.

Ilmoitus halukkuudesta osallistua pilottihankkeeseen sekä näkemykset osto- ja velvoiteliikenteen kehittämiseksi on toimitettava sähköpostitse liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon (kirjaamo@lvm.fi) viimeistään **23.10.2018 klo 16.15.**

Lieksan kaupungin lausunto

Kilpailun avaaminen tuonee mahdollisuuksia tulevaisuudessa erityisesti isojen kasvukeskusten sisäisen ja alueellisen liikenteen kehittämiseksi. Merkittävin kehittämispotentiaali on Etelä- ja Länsi-Suomen suurilla kaupunkiseuduilla. Toisaalta kilpailun avaaminen voi tuoda myös riskejä henkilöjunaliikenteen säilymiselle ja kehittämiseksi Lieksan kaupungin kaltaisille harvaan asutuille ja

kaukana muista alueellisista keskuksista sijaitseville kunnille. Tämän takia on tärkeää, että kokonaisuutta suunniteltaessa otetaan huomioon Suomen alueelliset erot ja turvataan suomalaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet käyttää joukkoliikennettä eri puolilla maata.

1. Lieksan kaupungin sisäiselle liikenteelle junayhteyksien kehittämisellä ei ole merkittävää kehittämispotentiaalia. Sen sijaan alueellisella junaliikenteellä on suuri merkitys tällä hetkellä ja tulevaisuudessa Joensuu-Lieksa-Nurmes välillä. Kyseisen välin junaliikenne toimii liityntäyhteytenä Joensuusta edelleen jatkaville kaukoliikenteen yhteyksille, joita esimerkiksi matkailijat käyttävät aktiivisesti. Lisäksi Joensuu-Lieksa-Nurmes junayhteyttä käytetään työmatkaliikenteessä. Tällä hetkellä junavuoroja on kaksi vuorokaudessa suuntaansa. Nykyisten junavuorojen säilyminen on elintärkeää joukkoliikenneyhteyksien kannalta osin myös siitä syystä, että linja-autoliikennevuoroja kaupunkikeskusten välillä on viime vuosina vähennetty.

Joensuu-Lieksa-Nurmes taajamajunien merkittävin puute kohdistuu lipunmyyntijärjestelmään. Juna-asemilla ei enää lipunmyyntiä ole. Taajamajunassa oleva lipunmyyntiautomaatti ei toimi, mikä johtaa siihen, että osa matkustajista kulkee junassa ilmaiseksi ja kaikki matkustajat eivät rekisteröidy tilastoihin. Näin ollen olennaista, oikeaa tilastotietoa junayhteyden merkityksestä ei ole saatavilla. Toinen merkittävä ongelma kohdistuu siihen, että taajamajunan liikennöinnissä on kohtuullisen usein katkoksia tai vaunujen määrä ei ole matkustajatarpeeseen nähden riittävä. Ongelma korostuu erityisesti lomaviikkojen ja viikonloppujen aikana. Usein korvaavia linja-autovuoroja joudutaan Joensuun rautatieasemalla odottamaan kohtalaisen pitkiä aikoja. Tiedot muutoksista tulevat matkustajille varsin myöhään, mistä aiheutuu haasteita pääteasemalta lähtevien jatkoyhteyksien tai liikkumisen toteuttamiselle. Edellä mainitut ongelmat olisi pystyttävä korjaamaan mahdollisimman pikaisesti junaliikenteen kilpailukykyisyyden turvaamiseksi.

1. Junaliikenteen kysynnälle näyttäisi Joensuu-Lieksa-Nurmes välillä olevan kasvupotentiaalia. Kuntien välinen työpaikkaliikenne on potentiaalinen kehittämisen kohde ja alueelle tulevien matkailijoiden määrän oletetaan kasvavan tulevaisuudessa. Junaliikenteen kysynnän kasvua on mahdollista lisätä hyvin toteutetulla liikenne- ja vuorosuunnittelulla. Suunnittelua on varsin haasteellista tehdä, koska oikeita lähtötietoja ei tällä hetkellä ole saatavissa. Lipunmyyntijärjestelmän ja lipputarkastusten toteuttaminen on ensisijaisesti saatettava kuntoon Joensuu-Lieksa-Nurmes välillä.
1. Lieksan kaupungilla ei tällä hetkellä ole junaliikenteen kehittä-

tämisen suunnitteluun osoitettavissa lisähenkilö- tai talousresurssia. Lieksan kaupungin sisäisen liikenteen kehittämisen pilotointi junaliikenteen osalta ei ole tarkoituksenmukaista. Sen sijaan Pohjois-Karjalan maakunnan, Joensuun kaupungin, Lieksan kaupungin ja Nurmeksien kaupungin yhteistyössä suunnittelema kaupunkien välistä liikennettä kehittävä hanke voisi olla tarkoituksenmukainen.

Kolin iso kuva 2050 kehittämishankkeen edetessä ja alueen matkailijamäärien moninkertaistuessa koko Pielisen alueella tulevaisuudessa joukkoliikenteen eri muotojen yhdistelmällä on kasvava merkitys. Pielisen järvialueen matkailukohteiden joukkoliikenteen (Joensuu-Lieksa-Nurmes-Juuka) kehittämisen matkailijoille mielenkiintoiseksi kokonaisuudeksi yhdistämällä juna-, linja-auto- ja laivaliikenne Pohjois-Italian Garda-järven alueen tavoin tarjoaa tulevaisuudessa merkittävän kehittämispotentiaalin.

Kj. Jarkko Määttä: Lieksan kaupunginhallitus päättää

antaa esityslistan tekstin mukaisen lausunnon Liikenne- ja viestintäministeriölle alueellisen junaliikenteen järjestämisen pilottihankkeesta sekä osto- ja velvoiteliikenteen kehittämisestä 2020-2022.

Päätös: Hyväksyttiin.

Lisätietoja: Hallintojohtaja Johanna Tähkiö, puh. 04010 44020, sähköposti johanna.tahkio@lieksa.fi

Toimistonhoitaja Mirja Turunen, puh. 04010 44005, sähköposti mirja.turunen@lieksa.fi

Jakelu Liikenne- ja viestintäministeriö

15.10.2018 286

42

Muutoksenhaku- kielto ja sen peruste	<p><input checked="" type="checkbox"/> Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.</p> <p><input type="checkbox"/> Muu peruste, mikä</p> <p>Pöytäkirja on yleisesti nähtävillä 16.10.2018 www.lieksa.fi-sivustolla</p>
---	---

Liitetään otteeseen / päätökseen

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkistetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa
Lieksan kaupungin kirjaamossa 16. lokakuuta 2018


Asianhallintasihteeri Tarja Käyhkö